
СЕКЦІЯ 4. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Я-КОНЦЕПЦІЯ ПАТРУЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Ю. В. Александров

У зв'язку з реформуванням системи МВС та створенням Національної поліції продовжує гостро стояти питання професійного відбору майбутніх працівників, тобто відбору і підготовки кадрів. Для роботи в Національній поліції потрібна професіоналізація її працівників. Професіоналізація – це цілісний безперервний процес становлення особистості фахівця. Однією з важливих складових професіоналізації поліцейських є формування сприятливої для ефективної професіональної діяльності Я-концепції.

Я-концепція – відносно стійка, більшою чи меншою мірою усвідомлена система уявлень індивіда про самого себе, яка переживається ним як неповторна, на основі якої він будує свою взаємодію з іншими людьми і ставиться до себе.

Поняття Я-концепції виникло у 1950 році у руслі гуманістичної психології (феноменалістичної), представники якої (Абрахам Маслоу, Карл Роджерс та інші), на відміну від біхевіористів і фрейдистів, прагнули до розгляду цілісного людського “Я” і його особистісного самовизначення мікросоціуму.

Є також окремі випадки Я-концепції, а саме професійна Я-концепція особистості або Я-професійне. Однак розглядаючи питання Я-концепції, не можна обійти таке поняття,

як “самосвідомість”. Психологічна сутність самосвідомості полягає в тому, що у ставленні особистості до себе закладена здатність її самовдосконалення. Пізнання своїх особливостей допомагає людині змінювати себе, коригувати свої дії, долати негативне.

Вивчаючи питання Я-концепції, можна зробити деякі узагальнення. Молоді працівники поліції, які раніше не працювали в правоохоронних органах, мають дещо завищену самооцінку, вважають, що в змозі справитися з будь-яким завданням і вирішити його відповідно до вимог законодавства. Нові поліцейські без досвіду роботи вважають себе більш добросовісними, відкритими, незалежними, діяльними, чуйними, енергійними, справедливими, дружніми, товариськими та чесними, ніж міліціонери старої формації. Вони бачать справжнього поліцейського-професіонала як більш діяльного, чуйного, рішучого, енергійного, справедливого та незворушливого, ніж вони самі.

Професійна Я-концепція поліцейських, які ще не мають досвіду роботи, перебуває у стані формування і поки що сформована не завдяки досвіду, а під впливом загальних суспільних уявлень про професію поліцейського (вимогливість, рівність усіх перед законом, романтика та ін.). Молоді поліцейські вважають, що ідеальний поліцейський-професіонал менше виявляє диктаторські прояви, менше демонструє громадянам, що він вищий за них, є представником влади тощо. І себе, і поліцейського-професіонала вони бачать як носіїв лідерських якостей. Вони прагнуть бути незалежними при прийнятті рішень, керуватися лише законом і бути незалежними від маніпуляцій та зовнішнього тиску, намагаються задовольнити очікування оточення (зокрема, громадян).

Що стосується кар’єрних орієнтацій, то для них професійна компетентність та служіння є важливими кар’єрними орієнтаціями. Для них дуже важно бути компетентними про-

фесіоналами в усіх питаннях діяльності, довести суспільству, що нова поліція може бути професійно компетентною, приносити суспільну користь, що вона позбавлена недоліків старої міліції. Поліцейські без досвіду роботи більше настроєні на побудову кар'єри, вважають себе більш незворушними.